

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง การส่งเสริมท่องเที่ยวเชิงเกษตร
ในเขตคันทายาว

จัดทำโดย นายสุรพล โทนทอง
ตำแหน่ง นักวิชาการเกษตรชำนาญการ
สังกัด ฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม
สำนักงานเขตคันทายาว

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารมหานครระดับต้น รุ่นที่ ๒๑
สถาบันพัฒนาข้าราชการกรุงเทพมหานคร
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๗

๑. ชื่อเรื่อง การส่งเสริมท่องเที่ยวเชิงเกษตรในเขตคันทันยาว

๒. หลักการและเหตุผล

ในปัจจุบันรัฐบาลมีนโยบายในการส่งเสริมการท่องเที่ยวในรูปแบบต่างๆ เช่น การท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวด้านอาหารและสินค้าพื้นเมือง รวมถึงการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ และการท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยเฉพาะการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นการสนับสนุนส่งเสริมอาชีพการเกษตรและเกษตรกรให้มีวิถีชีวิตที่ดีขึ้นด้วยการนำผลผลิตทางการเกษตรที่มีอยู่สู่ผู้บริโภคซึ่งเป็นนักท่องเที่ยวโดยตรง ด้วยการใช้พื้นที่จำนวนน้อยหรือขนาดเล็กให้มีประโยชน์คุ้มค่ากับการลงทุนให้มากที่สุด อาชีพทางการเกษตรเป็นอาชีพที่อยู่คู่กับคนไทยและประเทศไทยมาตั้งแต่สมัยโบราณเขตคันทันยาวเป็นพื้นที่ฝั่งตะวันออกของกรุงเทพมหานคร มีพื้นที่ทั้งสิ้น ๒๕.๙๘ ตารางกิโลเมตร เดิมประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเกษตร เมื่อความเจริญของเมืองเข้าถึง พื้นที่ส่วนใหญ่จึงพัฒนาไปเป็นที่อยู่อาศัยและแหล่งสาธารณูปโภค ปัจจุบันมีพื้นที่การเกษตรทั้งสิ้น ๗๓๑ ไร่ ๑ งาน ๒๕ ตารางวา จำนวนเกษตรกร ๑๐๓ ราย

การพัฒนาและส่งเสริมอาชีพทางการเกษตร จึงเป็นหน้าที่หลักและสำคัญของสำนักงานเขตคันทันยาว เพื่อให้ความช่วยเหลือในการประกอบอาชีพและความเป็นอยู่ที่ดีของเกษตรกร อันส่งผลให้เกิดการอนุรักษ์ไว้ซึ่งอาชีพการเกษตรในพื้นที่ โดยกรุงเทพมหานครได้กำหนดแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ๑๒ ปี ระยะที่ ๒ (พ.ศ.๒๕๕๖ – ๒๕๕๙) ยุทธศาสตร์ที่ ๔ พัฒนากรุงเทพมหานครให้เป็นมหานครแห่งคุณภาพชีวิตที่ดีและมีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม และแผนพัฒนาการท่องเที่ยวกรุงเทพมหานคร พ.ศ.๒๕๕๔ – ๒๕๕๘ ประกอบกับแผนปฏิบัติการด้านการท่องเที่ยวเขตคันทันยาว พ.ศ.๒๕๕๘ จึงเสนอหัวข้อรายงานการศึกษาส่วนบุคคล เรื่อง การส่งเสริมท่องเที่ยวเชิงเกษตรในเขตคันทันยาว เพื่อดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ต่อไป

๓. วัตถุประสงค์ของการจัดทำรายงาน

- ๓.๑ เพื่อให้ความช่วยเหลือ พัฒนา และส่งเสริมอาชีพการเกษตร และเกษตรกร
- ๓.๒ เพื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวของสำนักงานเขตคันทันยาว
- ๓.๓ เพื่อการอนุรักษ์และรักษาไว้ซึ่งอาชีพการเกษตรในพื้นที่เขตคันทันยาว
- ๓.๔ เพื่อการเผยแพร่หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่ประชาชนในพื้นที่

๔. เป้าหมาย

๔.๑ ส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรและสถานที่การเกษตร จำนวน ๖ แห่ง ให้มีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวที่จะมาใช้บริการ เพื่อให้เกิดการถ่ายทอดองค์ความรู้ทางการเกษตร ความเข้าใจและหรือนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้ รวมถึงเกิดความประทับใจและกลับมาเที่ยวชมอีกภายหลัง โดยสถานที่ท่องเที่ยวทั้ง ๖ แห่ง มีดังนี้

๔.๑.๑ จุดสาธิตและจำหน่ายผักปลอดสารพิษ ของฝ่ายรักษาความสะอาด และสวนสาธารณะ บริเวณด้านข้างอาคารสำนักงานเขตคันทันยาว แขวงคันทันยาว

๔.๑.๒ จุดจำหน่ายสินค้าทางการเกษตร บริเวณชั้น ๑ อาคารสำนักงานเขตคันทันยาว แขวงคันทันยาว เขตคันทันยาว กรุงเทพมหานคร

๔.๑.๓ จุดแสดงวิถีชีวิตของเกษตรกรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การเพาะเห็ดฟางในตะกร้า และจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร ณ ชุมชนเกาะแครายพัฒนา แขวง รามอินทรา เขตคันนายาว กรุงเทพมหานคร

๔.๑.๔ จุดสาธิตและให้ความรู้เรื่องการทำนาในพื้นที่เขตคันนายาว ณ ชุมชน เกาะแครายพัฒนา แขวงรามอินทรา เขตคันนายาว กรุงเทพมหานคร

๔.๑.๕ จุดสาธิตและจำหน่ายการผลิตมะนาวนอกฤดูในโอ่งมังกร ณ ชุมชน ริมคลองลำเกร็ด แขวงรามอินทรา เขตคันนายาว กรุงเทพมหานคร

๔.๑.๖ จุดสาธิตและจำหน่ายสินค้าแปรรูปทางการเกษตร ณ วิสาหกิจชุมชน สายบัว ชุมชนหมู่ ๕ แขวงคันนายาว เขตคันนายาว กรุงเทพมหานคร

๔.๒ จัดทำเส้นทางท่องเที่ยวเชิงเกษตรในเขตคันนายาวทั้ง ๖ แห่ง ให้สามารถ เดินทางท่องเที่ยวได้ภายในระยะเวลา ๖ – ๘ ชม. โดยมีกิจกรรมต่างๆ ที่ผู้เยี่ยมชมสามารถมีส่วนร่วม ในการปฏิบัติ

๕. ความรู้ที่นำมาใช้ในการจัดทำรายงาน

๕.๑ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร

การท่องเที่ยวเชิงเกษตร หมายถึง การท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นทางการเรียนรู้วิถี เกษตรกรรม โดยเน้นการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวในการดำเนินกิจกรรมให้เกิดการเรียนรู้ด้าน การเกษตรและวิถีการดำรงชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี และเป็นการนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดการ เรียนรู้มาทำให้เกิดประโยชน์ก่อให้เกิดรายได้ต่อชุมชนและตัวเกษตรกร

ประโยชน์ของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

๑. สามารถจำหน่ายสินค้าทางการเกษตรให้กับนักท่องเที่ยวโดยตรง
๒. เป็นการสร้างงานสร้างอาชีพใหม่ให้กับนักท่องเที่ยวโดยตรง
๓. เพิ่มช่องทางการตลาดให้กับเกษตรกร

ผลผลิตบางชนิดที่จำหน่ายสดไม่ทันสามารถแปรรูปเป็นผลผลิตอีกรูปแบบหนึ่ง จัดทำเป็นของแห้ง เป็น การถนอมอาหาร จำหน่ายให้นักท่องเที่ยวเป็นรายได้ที่เพิ่มพูนจากเดิม

๔. ลดการสูญเสียของผลผลิตโดยการแปรรูปสินค้าจำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยว

๕. เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด สามารถช่วยขยายผลจากการทำการเกษตร ต่อไปทางธุรกิจอื่น ๆ ได้อีก

๕.๒ หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (หลักในการปฏิบัติสำหรับแหล่งท่องเที่ยวทั้ง

๖ แห่ง)

“เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงมีพระราช ดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า ๒๕ ปี ตั้งแต่ก่อนเกิด วิฤติการณ์ทางเศรษฐกิจ และเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำ แนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้น และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลง โดยมีหลัก พิจารณา ดังนี้

สรุปปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง

- ๓ ห่วง ๒ เงื่อนไข
- ทางสายกลาง
- ไม่เอาเปรียบตนเองและผู้อื่น

แหล่งท่องเที่ยวลำดับที่ ๔.๑.๑

จุดสาธิตและจำหน่ายผักปลอดสารพิษ ของฝ่ายรักษาความสะอาดและสวนสาธารณะ บริเวณด้านข้างอาคารสำนักงานเขตคันนายาว แขวงคันนายาว

ผักปลอดสารพิษ (Pesticide residue free) และผักปลอดสาร

ผักปลอดสารพิษ (Pesticide residue free) และผักปลอดสาร

ผักปลอดสารพิษ (Pesticide residue free) และผักปลอดสาร คือ ผักที่ปลอดสารพิษ ในช่วงที่เก็บเกี่ยวผลผลิต แต่ไม่ได้ปลอดการใช้สารเคมีในช่วงระหว่างการเพาะปลูก ซึ่งจริงๆ แล้วก็ควรจะเป็นผักทั่วไปที่เราหาซื้อตามบริเวณตามท้องตลาดทั่วไป แต่ในความเป็นจริงผักที่วางขายส่วนมากก็จะมีสารพิษเกินค่ามาตรฐานอยู่ เพราะบางแห่งก่อนเก็บเกี่ยวยังมีการฉีดยาฆ่าแมลงกันอยู่ ตัวอย่างผักที่พบสารพิษตกค้างเกินค่ามาตรฐานก็เช่น ผักคะน้า มะเขือพวง พริกสด ผักกวางตุ้ง ผักบุ้ง กะหล่ำปลี ดอกกะหล่ำ แตงกวา ต้นหอม ผักชี หัวไชเท้า เป็นต้น

สารพิษตกค้าง

สารพิษตกค้าง หมายถึง สารเคมีที่ใช้ป้องกันและกำจัดศัตรูพืชหรือสัตว์ หรือกลุ่มอนุพันธ์ของสารเคมีดังกล่าว อันได้แก่ สารในกระบวนการเปลี่ยนแปลง (conversion products), สารที่เกิดจากปฏิกิริยา (reaction products), สารในกระบวนการสร้างและสลาย (metabolites) หรือสิ่งปลอมปนที่มีความเป็นพิษซึ่งปนเปื้อนหรือตกค้างในอาหาร

คำแนะนำในการบริโภคผักปลอดสารพิษ

แม้ว่าผักปลอดสารพิษจะเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่ดีสำหรับคนชอบรับประทานผักและมีความปลอดภัย แต่หากผู้บริโภคยังไม่มั่นใจก่อนนำไปบริโภคก็นำผักมาให้ล้างให้สะอาดอย่างถูกวิธีเสียก่อน ซึ่งก็มีอยู่หลายวิธี เช่น ล้างด้วยน้ำไหลจากก๊อกนาน ๒ นาที, หรือการแช่ในน้ำสะอาดประมาณ ๕ - ๑๐ นาที แล้วค่อยล้างออกด้วยน้ำสะอาดหรือแช่ในน้ำปูนใส น้ำด่างทับทิม น้ำขาวขำ น้ำส้มสายชู หรือเกลือป่น หรือน้ำยาล้างผัก ประมาณ ๑๐ นาที แล้วจึงล้างออกด้วยน้ำสะอาดอีกครั้งหนึ่ง เป็นต้น

ประโยชน์ของผักปลอดสารพิษ

๑. เกิดความปลอดภัยต่อผู้บริโภค
๒. ร่างกายมีสุขภาพที่ดี มีความแข็งแรง
๓. เกษตรกรผู้ปลูกมีสุขภาพอนามัยที่ดีขึ้น ปลอดภัยจากสารเคมี
๔. ช่วยลดปริมาณการนำเข้าสารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืชจากต่างประเทศ
๕. ช่วยลดต้นทุนการผลิตของเกษตรกร
๖. เกษตรกรมีรายได้เพิ่มมากขึ้นเนื่องจากประชาชนนิยมบริโภคผักปลอดสารพิษ
๗. ช่วยรักษาสิ่งแวดล้อม
๘. น้อมนำวิถีชีวิตที่พอเพียงมาปฏิบัติ

แหล่งท่องเที่ยว ๔.๑.๒

จุดจำหน่ายสินค้าทางการเกษตร บริเวณชั้น ๑ อาคารสำนักงานเขตคันนายาว แขวง คันนายาว เขต คันนายาว กรุงเทพมหานคร

การบริหารงาน ๔ M กับเกษตรกร

ในการดำเนินกิจกรรมใดๆก็ตาม ต้องอาศัยหลายๆ ปัจจัยประกอบกัน เพื่อก่อให้เกิดผลสำเร็จ ซึ่งปัจจัยพื้นฐานในการดำเนินการ มี ๔ ประเภท หรือที่เรียกว่า ๔M ได้แก่

- ๑) คน (Man)

- ๒) เงิน (Money)
- ๓) วัสดุหรือวัตถุดิบ (Material)
- ๔) วิธีปฏิบัติงาน (Method)

แหล่งท่องเที่ยว ลำดับที่ ๔.๑.๓

จุดแสดงวิถีชีวิตของเกษตรกรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การเพาะเห็ดฟางในตะกร้า และจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร ณ ชุมชนเกาะแครายพัฒนา แขวงรามอินทรา เขตคันนายาว กรุงเทพมหานคร

การเลี้ยงแพะนม

การเลี้ยงแพะในประเทศไทยของเรามีมาช้านานมาก และกระแสนิยมบริโภคน้ำนมแพะเพื่อสุขภาพก็มาแรงในช่วงหนึ่ง จนมีชาวที่ไม่สู้จะดื่มนม และทำให้การบริโภคน้ำนมแพะลดลง ทั้งนี้เนื่องจากโรคระบาดของแพะที่สามารถติดต่อมาสู่คนได้ อาจารย์ลักษณะ เพี้ยซ้าย หัวหน้าศูนย์วิจัยและพัฒนาการผลิตสัตว์เคี้ยวเอื้องขนาดเล็ก มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม หรือมีชื่อเรียกสั้น ๆ ว่า ศูนย์แพะ-แกะ ได้ให้รายละเอียดอย่างกระจ่างแจ้งในเรื่องของแพะว่าแพะเป็นสัตว์เคี้ยวเอื้องมี ๔ กระเพาะ ประเภทเดียวกับโคและกระบือ แต่ตัวมีขนาดเล็กกว่าจึงเรียกว่าสัตว์เคี้ยวเอื้องขนาดเล็ก (Small Ruminant) และกินหญ้าเป็นหลัก รวมไปถึงไม้พุ่มที่มีขนาดเล็กเกือบทุกชนิด มีอายุในการเลี้ยงสั้นคือ เมื่ออายุ ๑๐ - ๑๒ เดือน ก็สามารถผสมพันธุ์ได้ และใช้เวลาในการอุ้มท้อง ๕ เดือน ก็จะให้ลูกได้

ประโยชน์ของนมแพะ

๑. นมแพะสามารถป้องกันโรคภูมิแพ้ได้
๒. ในน้ำนมแพะยังมีโปรตีน และกรดอะมิโนที่จำเป็นต่อร่างกายค่อนข้างจะมาก มีวิตามินบี แร่ธาตุ แคลเซียมและฟอสฟอรัสในปริมาณที่ค่อนข้างสูง เหมาะกับทุกเพศทุก

ข้อจำกัดของนมแพะ

มีกลิ่นเฉพาะตัว ซึ่งผู้ที่เริ่มบริโภคน้ำนมแพะอาจจะรู้สึกไม่คุ้นเคยในระยะแรก แต่จะรู้สึกว่าเป็นกลิ่นที่ปกติถ้าหากเราดื่มทุกวัน

วิธีการเลือกซื้อนมแพะที่ถูกต้อง

จะต้องเลือกน้ำนมแพะที่สุก มีการพาสเจอร์ไรส์ที่อุณหภูมิ ๖๐-๗๐ องศาเซลเซียส และต้องสังเกตสลากวันผลิต วันหมดอายุข้างขวดด้วย รวมถึงมาจากแหล่งผลิตที่เชื่อถือได้

การเพาะเห็ดฟางในตะกร้า

ขั้นตอนในการเพาะเห็ดฟางในตะกร้า

๑. ขั้นที่หนึ่งเป็นวัสดุเพาะ คือ พวงฟางข้าว เปลือกกล้วยอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือจะผสมผสานกันก็ได้

๒. ขั้นที่สองเป็นอาหารเสริม อาจจะใส่ปูน ผักตบชวาสดแล้วก็โรยด้วยเชื้อเห็ดฟาง เชื้อเห็ดฟางอาจจะคลุกเคล้าด้วยแป้งสาธิต แป้งข้าวเหนียวหรือไม่ก็ได้ แต่ถ้าคลุกเคล้าจะทำให้เส้นใยเดินได้เร็ว หลังจากนั้นก็ทำเหมือนขั้นที่หนึ่ง ใช้วัสดุเพาะ

๓. ขั้นที่สาม จะแตกต่างจากขั้นที่หนึ่งและขั้นที่สองก็คือ ด้านบนจะโรยอาหารเสริมทั้งหมดเต็มพื้นที่ของผิวตะกร้า แล้วโรยเชื้อเห็ดทั้งหมดคลุมด้วยวัสดุเล็กน้อยกดให้แน่น ๆ ให้ต่ำกว่าปากตะกร้าประมาณ ๑ ช่องตา

๔. รดน้ำประมาณ ๒ ลิตร รดทั้งด้านบนตะกร้าและด้านข้างตะกร้า

๕. ยกใส่กระโจมเล็ก ๆ หรือใส่ถุงพลาสติกขนาดใหญ่ (ขอเป็นถุงใส เพราะถ้าเป็นถุงดำเห็ดจะไม่ออกดอกทั้งนี้ สามารถใช้ตะกร้าคลุมและเอาพลาสติกคลุม ก็ได้ แต่ถ้าทำหลายตะกร้าอาจจะเอาส้อมไก่อกรอบพลาสติกคลุมในที่ร่มและชื้น

๖. ประมาณวันที่ ๔ ก็เปิดสำรวจดูว่ามีเส้นใยมากไหม ถ้ามากก็ตัดเส้นใยสัก ๕ - ๑๐ นาที แล้วคลุมไว้อย่างเดียว ตอนเปิดถ้าตะกร้าแห้งก็รดน้ำนิดหน่อย

๗. ประมาณวันที่ ๗ - ๘ ก็เก็บผลผลิตได้ โดยผลผลิตจะออกมาตามตาขอบ ๆ ตะกร้า เทคนิคการโรยเชื้อเห็ดขั้นที่ ๑ - ๒ คือโรยให้ชิดขอบตะกร้า ตรงกลางไม่ต้องโรย ขั้นที่ ๓ โรยให้เต็ม

แหล่งท่องเที่ยวลำดับที่ ๔.๑.๔

จุดสาธิตและให้ความรู้เรื่องการทำนาในพื้นที่เขตคันนายาว ณ ชุมชนเกาะแคราย
พัฒนา แขวงรามอินทรา เขตคันนายาว กรุงเทพมหานคร

ข้าว (RICE)

ประวัติศาสตร์ข้าวไทย

ข้าวของไทยเป็นพืชอาหารประจำชาติที่มีประวัติศาสตร์มายาวนานปรากฏเป็นร่องรอยพร้อมกับอารยธรรมไทยมาไม่น้อยกว่า ๕,๕๐๐ นักวิทยาศาสตร์ชาวญี่ปุ่น ๓ คน คือ Tayada Natabe, Tomoya Akihamo และ Osamu Kinoshita แห่งมหาวิทยาลัย Tottri และกระทรวงเกษตรและกรมป่าไม้ ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องข้าวไทย ดูแลบจากแผ่นอิฐโบราณจากโบราณสถาน ๑๐๘ แห่งใน ๓๙ จังหวัดทุกภาคของประเทศไทย สันนิษฐานได้ว่าการปลูกข้าวในไทยมีมาตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ ๖ ในยุคทวารวดี เริ่มมีการเพาะปลูกข้าวเจ้าเมล็ดยาวเรียวยาวขึ้นสันนิษฐานว่านำมาจากอาณาจักรขอม ซึ่งในยุคนั้นถือว่าเป็นชนชั้นปกครอง การหุงต้มข้าวเมล็ดยาวนี้แตกต่างจากข้าวของชาวพื้นเมือง จึงเชื่อว่าเป็นสาเหตุให้ข้าวชนิดนี้ถูกเรียกว่า “ข้าวเจ้า” และเรียกข้าวเหนียวว่า “ข้าวไพร่” บ้างก็เรียกว่า “ข้าวบ่าว” หรือ “ข้าวนี้้ง” ในสมัยกรุงสุโขทัย (พ.ศ. ๑๗๔๐-๒๐๔๐) ข้าวที่ปลูกในสมัยนี้ยังเป็นข้าวเหนียวเมล็ดป้อมและเมล็ดยาวเป็นส่วนใหญ่ แต่ก็เริ่มปลูกข้าวเจ้าเมล็ดยาวเรียวยาวเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ ในยุคนี้พระมหากษัตริย์ทรงทำนุบำรุงการกสิกรรมได้ผลผลิตอุดมสมบูรณ์ ดังปรากฏในศิลาจารึกว่า “ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว” สมัยกรุงศรีอยุธยาตอนต้นบ้านเมืองมีความมั่งคั่งเป็นอู่ข้าวอู่น้ำที่สำคัญ อีกทั้งหัวเมืองในอาณาจักรจำนวนมากเริ่มระบบการปกครองแบบจตุสดมภ์มี “กรมนา” ในต้นสมัยรัชกาลที่ ๓ ประเทศตะวันตกได้ออกล่าอาณานิคม และเมืองไทยเป็นหนึ่งในเป้าหมาย แต่ด้วยพระปรีชาญาณ และวิไลบายอันชาญฉลาดของพระมหากษัตริย์ทุกพระองค์ ไทยจึงรอดพ้นเงื้อมมือของต่างชาติและดำรงเอกราชอยู่ได้ ซึ่งส่วนหนึ่งคือการเปิดเสรีการค้า ปัจจุบันการปลูกข้าวในประเทศไทย คงมีเพียงข้าวเมล็ดป้อมที่พบมากในภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ขณะที่ข้าวเมล็ดยาว พบมากในภาคกลางและภาคใต้ ที่มีความอุดมสมบูรณ์มากที่สุด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีพื้นที่ปลูกข้าว คิดเป็น

๔๕ % ของพื้นที่เพาะปลูกทั่วประเทศ ส่วนใหญ่ปลูกข้าวหอมมะลิ ๑๐๕ ซึ่งเป็นข้าวคุณภาพดีที่สุดของโลก ข้าวที่ปลูกในพื้นที่แถบนี้จึงมักปลูกไว้เพื่อขาย รองลงมาคือ ภาคกลาง และภาคเหนือ ที่พื้นที่เพาะปลูกเท่ากันประมาณ ๒๕%

ประเภทของการทำนาที่นิยม

- **การทำนาดำ** เป็นวิธีการทำนามีการนำเมล็ดข้าวไปเพาะในแปลงที่เตรียมไว้ (แปลงกล้า) ให้งอกเป็นต้นกล้า แล้วถอนต้นกล้าไปปักดำในกระถางนาที่เตรียมไว้ และมีการดูแลรักษาจนให้ผลผลิต การทำนาดำนิยมในพื้นที่ที่มีแรงงานเพียงพอ

- **การทำนาหว่าน** เป็นการปลูกข้าวโดยการหว่านเมล็ดลงไปบนนาที่เตรียมพื้นที่ไว้แล้ว โดยตรงเป็นวิธีการที่นิยมมากขึ้นในปัจจุบันเนื่องจากประหยัดแรงงานและเวลา

นาดำ

นาหว่าน

แหล่งท่องเที่ยวลำดับที่ ๔.๑.๕

จุดสาธิตและจำหน่ายการผลิตมะนาวนอกฤดูในโอ่งมังกร ณ ชุมชน ริมคลองลำเกร็ด แขวงรามอินทรา เขตคันนายาว กรุงเทพมหานคร

การปลูกมะนาวในโอ่งมังกร

ขั้นตอนในการดำเนินงานดังนี้

๑. ต้นทุนในการผลิตต่อต้นประมาณ ๖๘๕.-บาท ประกอบด้วย

- ค่าไถ่จ้างกร(ไถ่เก่า) เป็นเงิน ๑๐๐.-บาท
- ค่าต้นพันธุ์มะนาว เป็นเงิน ๘๕.-บาท
- ค่าดินผสม (ดินร่วน+ดินทราย+ปุ๋ยคอก) เป็นเงิน ๓๐๐.-บาท
- ค่าปุ๋ย สารบำรุง และสารกำจัดโรคและแมลง เป็นเงิน ๒๐๐.-บาท

๒. ขั้นตอนการปลูก

- นำกิ่งพันธุ์ที่ต้องการจะปลูกซึ่งมีอายุประมาณ ๙๐ วัน(กิ่งตอน) ที่ซื้อมาจากท้องตลาดนำมาใส่ในถังพลาสติกที่มีน้ำผสมปุ๋ยยูเรียในปริมาณเล็กน้อย (อย่าให้ท่วมกระเปาะมะพร้าว) ให้กิ่งตอนสามารถดูดน้ำ ดังกล่าวไปเป็นอาหารเลี้ยงลำต้นและรากได้ ทั้งไว้ ๓ วัน
- นำดินร่วน ดินทราย และปุ๋ยคอก ในอัตรา ๓๐/๓๐/๔๐ คลุกเคล้าให้เท่ากัน แล้วใส่ในโอ่งมังกร ที่มีการเจาะรูระบายน้ำสูงจากพื้นดินประมาณ ๑๕ ซม.จำนวน ๓ รูต่อหนึ่งโอ่ง
- ทำการปลูกมะนาวลงในโอ่งมังกร

๓. ขั้นตอนการดูแลรักษา

- การให้น้ำกระทำวันละ ๒ ครั้ง(เช้า-เย็น) ในช่วงที่มีการเจริญเติบโตตั้งแต่ปลูกจนถึงอายุ ๘ เดือน หลังจากนั้นในช่วงที่มีการออกดอกติดผลการให้น้ำในช่วงเย็นให้เฉพาะที่ลำต้นเท่านั้นห้ามฉีดพ่นที่ใบเด็ดขาดเนื่องจากความชื้นที่ใบนั้นก่อให้เกิดโรคและแมลงทำลายได้ง่าย
- การให้ปุ๋ยจะให้ปุ๋ยยูเรียตั้งแต่เริ่มปลูกไปจนอายุได้ ๓ เดือนให้เดือนละ ๒ ครั้งในอัตราแนะนำ จากนั้นจะให้ปุ๋ยชีวภาพต่อเนื่องจนมีอายุได้ ๘ เดือน
- เมื่อต้นพันธุ์อายุได้ ๘ เดือน จะเริ่มออกดอกและติดผลโดยสามารถเก็บผลผลิตได้ในอีก ๕ เดือนต่อมา ซึ่งระหว่างติดผลจะมีการให้ปุ๋ยเคมีพีโอ โฟคอน สูตร ๒๐-๒๐-๒๐ อัตรา ๓๐ - ๕๐ กรัมต่อน้ำ ๒๐ ลิตร ฉีดพ่นจำนวน ๓ ครั้งๆ ห่างกันครั้งละ ๑๐ วัน เพื่อเป็นการบำรุงผลให้เปลือกบางและมีปริมาณน้ำมาก หรือใช้ฮอโรโมนโฟตอนิก สูตร ๒๑-๒๑-๒๑ บำรุงต้น ให้เลือกใช้ที่ละอย่างอย่าใช้พร้อมกัน
- โรคที่พบ ได้แก่ โรคแคงเกอร์ซึ่งทำลายทั้งต้นและผล แก้ไขโดยใช้สารเคมีฟังกูราน ในอัตราแนะนำ ในฤดูฝน จำนวน ๑ สัปดาห์ต่อครั้ง ฤดูอื่นๆ จำนวน ๒ สัปดาห์ต่อครั้ง
- แมลงที่พบ ได้แก่ หนอนขนอบใบ แก้ไขโดยใช้สารเคมีแจคเก็ต อัตราแนะนำ หนอนวางไข่ต่างๆ แก้ไขโดยใช้สารเคมีเอส เค จำนวน ๑ สัปดาห์ต่อครั้ง ฤดูอื่นๆ จำนวน ๒ สัปดาห์ต่อครั้ง

๔. เทคนิคการบังคับให้เกิดดอกเพื่อเก็บผลนอกฤดู โดยในเดือนพฤศจิกายนจะใช้วิธีการอดน้ำและอาหารทุกอย่างรวมถึงน้ำฝนโดยทำการใช้ถุงพลาสติกปิดโคนต้นนาน ๑๐ วัน ซึ่งต้นพันธุ์จะมีลักษณะเหลืองและเหี่ยวเหมือนกำลังจะตาย จากนั้นก็ทำการบำรุงให้น้ำและปุ๋ยตามปกติ หรืออาจให้ปุ๋ยสูตรเกรด ๑๓-๐-๔๖ อัตราแนะนำสัปดาห์ละ ๑ ครั้ง เพื่อเร่งการออกดอกซึ่งการกระทำดังกล่าวจะส่งผลให้มะนาวเก็บผลจำหน่ายได้ในเดือนเมษายน หลังจากเก็บผลผลิตแล้วจะทำการตัดแต่งต้นเพื่อรองรับการเจริญเติบโตในรุ่นต่อไป เป็นการตัดแต่งกิ่งไม้ดีทิ้ง ป้องกันการสะสมของโรค แมลง

และบังคับมิให้ต้นพันธุ์มีความสูงเกินไป โดยในระหว่างเดือนพฤษภาคม – ตุลาคม จะใช้ปุ๋ยเกรดสูตร ๐-๕๒-๓๔ เดือนละ ๒ ครั้ง เพื่อบังคับมิให้ออกดอก

๕. เทคนิคในการประหยัดค่าใช้จ่ายค่าน้ำและปุ๋ย โดยวิธีการให้น้ำแบบน้ำหยด

๖. ข้อดีของการใช้โองม้งกร เนื่องจากสามารถโยกย้ายได้เมื่อมีปัญหาอุทกภัยและสามารถควบคุมปริมาณน้ำและปุ๋ยเคมีได้ ใช้พื้นที่จำนวนน้อย สามารถปลูกในบ้านเรือนได้

๗. ข้อเสียของโองม้งกร สามารถดูดความร้อนได้ดีต้องหาวัสดุมาปกคลุมรอบโองเพื่อป้องกันความร้อน หากไม่ป้องกันต้นมะนาวจะชะงักการเจริญเติบโตเมื่อเจอกับความร้อนที่โองดูดซับไว้ และโองสามารถแตกได้เมื่อต้นมะนาวมีรากจำนวนมากชอนไช ซึ่งแก้ไขปัญหาโดยใช้ปูนโบกทับและใช้ลวดรั้งไว้

แหล่งท่องเที่ยวลำดับที่ ๔.๑.๖

จุดสาธิตและจำหน่ายสินค้าแปรรูปทางการเกษตร ณ วิสาหกิจชุมชนสายบัว ชุมชน หมู่ ๕ แขวงคันนายาว เขตคันนายาว กรุงเทพมหานคร

การแปรรูปสมุนไพรไทยกับภูมิปัญญาท้องถิ่น

สมัยก่อนนิยมนำสมุนไพรที่มีอยู่ตามพื้นบ้านมาใช้เป็นเครื่องประพินผิว ซึ่งมีอยู่ตามธรรมชาติและหาได้ไม่ยาก นำมาปรุงใช้ตามแบบฉบับภูมิปัญญาพื้นบ้าน และด้วยในปัจจุบันกระแสสมุนไพร ได้รับความนิยมอย่างมาก มีวิวัฒนาการมากมาย เทคโนโลยีล้ำสมัยเข้ามาเกี่ยวข้อง การนำสมุนไพรหลากหลายชนิดมาใช้ถือเป็นภูมิปัญญาที่นำมาหัตถกรรมและยังช่วยฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมอาชีพ สร้างรายได้ ช่วยกันขยายพันธุ์พืชสมุนไพรต่าง ๆ และเป็นอีกหนึ่งที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวต่างชาติเข้ามาในเมืองไทยเพิ่มขึ้น สมุนไพรที่นิยมนำมาแปรรูป เช่น ดอกอัญชัญ ขมิ้นชัน ว่านหางจระเข้ มังคุด มะขามเปียก ชาเขียว ตะไคร้หอม เป็นต้น ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการแปรรูป ได้แก่ แชมพู ครีมนวดผม สบู่เหลวสมุนไพร ลอดช่องสังคโป๊อบแห้ง ขนมหินอบแห้ง เป็นต้น

แชมพู ครีมนวดผม และสบู่เหลว

สบู่ใยบัว

ลอตช่องสิงคโปร์อบแห้ง

น้ำมันมะพร้าวบริสุทธิ์

๖. กรอบแนวทางการดำเนินการและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

กรอบแนวทางการดำเนินการ

กำหนดแนวทางในการดำเนินการตามโครงการ แบ่งเป็น ๓ ขั้นตอน ดังนี้

๑. ขั้นตอนการเตรียมความพร้อมของสถานที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตรทั้ง ๖ แห่ง ให้มีความสมบูรณ์ เรียบร้อย ในเรื่องของสถานที่ องค์ความรู้ วิทยากร เครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง กิจกรรมการเกษตรต่างๆ รวมถึงสินค้าทางการเกษตรให้มีความความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยว ตลอดจนการจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวให้สะดวก ปลอดภัย ไม่ยุ่งยากซับซ้อนเดินทางง่าย

๒. ขั้นตอนในการประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตร การเชิญชวนให้นักท่องเที่ยวเข้าเยี่ยมชมสถานที่ รวมถึงกำหนดวันจัดกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงเกษตรนาร่อง ได้แก่ การทำแผ่นพับประชาสัมพันธ์ การให้ข้อมูลข่าวสารทางอิเล็กทรอนิกส์ (ไลน์ เฟสบุ๊ค อินเทอร์เน็ต) และขอความร่วมมือหน่วยงานของกรุงเทพมหานครในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ (สำนักวัฒนธรรม กีฬาและการท่องเที่ยว สำนักต่างๆ สำนักงานเขต กองประชาสัมพันธ์ เป็นต้น)

๓. จัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่เขตคันนายาว ในเส้นทางที่กำหนดเป็นโครงการนาร่อง โดยมีนักท่องเที่ยวเข้าร่วมกิจกรรม อย่างน้อย ๔๐ คน และประชาสัมพันธ์ล่วงหน้าไม่น้อยกว่า ๓๐ วัน

๔. กำหนดจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่เขตคันนายาวต่อเนื่อง อย่างน้อยปีละ ๒ ครั้ง

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

๑. สำนักงานเขตคันนายาว ได้แก่ ผู้บริหารทุกระดับชั้น บุคลากรฝ่ายต่างๆ ที่จะต้องเห็นความสำคัญ ให้การสนับสนุนส่งเสริม การผลักดันงบประมาณ และความร่วมมือ

๒. เกษตรกร ต้องมีความพร้อมและให้ความร่วมมือในการดำเนินการ

๓. หน่วยงานของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่มีส่วนในการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ อาชีพการเกษตรและเกษตรกร ได้แก่ สำนักงานเกษตรเขตลาดกระบัง ส่วนประมงกรุงเทพมหานคร กรมชลประทาน ปศุสัตว์กรุงเทพมหานคร เป็นต้น

๔. ส่วนราชการอื่นของกรุงเทพมหานคร เช่น สำนักวัฒนธรรม กีฬาและการท่องเที่ยว สำนักพัฒนาสังคม สำนักต่างๆ สำนักงานเขต กองประชาสัมพันธ์ เป็นต้น

๕. นักท่องเที่ยวและประชาชนในพื้นที่

๗. ระยะเวลาดำเนินการ

๑. โครงการนำร่อง ดำเนินการในเดือนธันวาคม ๒๕๕๗ ซึ่งเป็นช่วงฤดูที่เหมาะสม อากาศไม่ร้อนจนเกินไป แหล่งท่องเที่ยวสามารถเตรียมความพร้อมได้ในเวลาที่กำหนด

๒. การดำเนินการโครงการต่อเนื่องปีละ ๒ ครั้ง กำหนด ดังนี้

ครั้งที่ ๑ ในเดือนพฤษภาคม ๒๕๕๘ เนื่องจากเป็นช่วงปลายฤดูร้อนต่อเนื่อง ฤดูฝนที่ยังฝนตกเพียงเล็กน้อย สะดวกในการเดินทาง

ครั้งที่ ๒ ในเดือนสิงหาคม ๒๕๕๘ เนื่องจากเป็นช่วงกลางฤดูฝนและยังมี ฝนตกไม่มากไม่เป็นอุปสรรคในการดำเนินการ

๘. แนวทางการติดตามและประเมินผลโครงการ

๘.๑ ตัวชี้วัด

๘.๑.๑ มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในเขตคันนายาวเพิ่มขึ้น จำนวน ๖ แห่ง

๘.๑.๒ นักท่องเที่ยวที่เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมท่องเที่ยวเชิงเกษตรในเขต คันนายาว ร้อยละ ๘๐ มีความพึงพอใจในการดำเนินงาน

๘.๑.๒ เกษตรกรมีรายได้จากการจำหน่ายสินค้าให้แก่นักท่องเที่ยวที่มาร่วม ในวันจัดกิจกรรมและวันอื่นๆ ที่เดินทางมาเองนอกเหนือจากวันจัดกิจกรรมเพิ่มขึ้นจากรายได้ปกติต่อปี ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๐

๘.๒ วิธีการ/เครื่องมือที่ใช้ในการติดตามและประเมินผล

๘.๒.๑ จากแบบสอบถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เข้าร่วมกิจกรรม โดยสรุปเป็นแนวทางในการดำเนินการตามโครงการแบบต่อเนื่องและรายงานผลให้ผู้บริหารทราบ

๘.๒.๒ ใช้การจัดทำบัญชีรายรับ – รายจ่ายของเกษตรกร เป็นตัวแสดงรายได้ เมื่อหักจากค่าใช้จ่ายในการดำเนินโครงการ

๙. ข้อเสนอแนะ

๙.๑ ผู้บริหาร ควรที่จะให้ความสำคัญและสนับสนุน ส่งเสริม ผลักดันให้การดำเนินการ สำเร็จ บรรลุวัตถุประสงค์ เนื่องจากเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาประชาชน อาชีพ ในพื้นที่ให้มีความ เป็นอยู่ที่ดี พัฒนากทม.ให้เป็นเมืองที่มีความพร้อมในการที่รองรับการเปลี่ยนแปลงอันเกิด จากสถานการณ์ต่างๆ เช่น การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน การเปลี่ยนแปลงทางสภาพแวดล้อมทางสังคม วัฒนธรรม ประเพณี ภูมิศาสตร์ อันเป็นการดำรงไว้ซึ่งอาชีพทางการเกษตรและเกษตรกรให้อยู่คู่กับ ประเทศไทยตลอดไป

๙.๒ การสร้างเครือข่าย เจ้าหน้าที่รับผิดชอบโครงการจะต้องสร้างเครือข่ายร่วมเพื่อ
ช่วยกันพัฒนาอย่างยั่งยืน

๙.๓ มอบหมายภารกิจที่จะต้องดำเนินการให้สำเร็จแก่ฝ่ายต่างๆ ในสำนักงานเขต
ได้แก่

๙.๓.๑ ฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม เป็นผู้รับผิดชอบหลักมีหน้าที่
ประสานงานฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และรับผิดชอบการดำเนินการในแหล่งท่องเที่ยวแห่งที่ ๒,๓,๔,๕
และ ๖

๙.๓.๒ ฝ่ายรักษาความสะอาดและสวนสาธารณะรับผิดชอบการดำเนินการใน
แหล่งท่องเที่ยวแห่งที่ ๑

๙.๓.๓ ฝ่ายปกครอง รับผิดชอบการดำเนินการในแหล่งท่องเที่ยวแห่งที่ ๒
ร่วมกับฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม

๙.๔ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างต่อเนื่องเห็นควรจัดเป็นนโยบายหลักของ
สำนักงานเขต

๙.๕ นำเสนอผู้บริหารกรุงเทพมหานครเพื่อให้เป็นนโยบายหลักดำเนินการในทุกส่วน
ของราชการ

ภาคผนวก

๑. แผนผังความคิด (Mind Map)
๒. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเชิงเกษตร